

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חגיגה

דפים יג - כ, פרשת האזינו תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף יג-טו

*מעשה מרכבה. *קללות ישעיהו. *אלישע אחר.

א. סוגיית מעשה מרכבה 1. נבוכדנצר אמר אעלה על במתי עב אדמה לעליון, השיבתו בת קול רשע בן נמרוד הרשע אדם חי שבעים שנה ויש חמש מאות שנה: מהארץ ועד לרקיע, עוביו של רקיע ובין רקיע לרקיע, ולמעלה מהם חיות הקודש וכנגד כולן רגלי החיות קרסוליהם שוקיהם רכוביהם ירכיהם גופם צואריהם ראשיהם קרניהם רגלי הכסא והכסא עצמו ועליו שוכן מלך חי וקיים רם ונשא, אך אל שאול תורד. 2. רבי אלעזר לא רצה ללמוד מעשה מרכבה מרבי יוחנן כיון שעדיין לא הזקין ולאחר שנפטר אמר לרבי אסי אם הייתי זכאי גמירתי מרבך, רב יוסף למד מסבי דפומבדיתא מעשה בראשית ולא רצה ללמד אותם מעשה מרכבה משום שנאמר דבש וחלב תחת לשונך וכבשים ללבושך. 3. מעשה מרכבה לרבי עד וארא בתרא ולרבי יצחק עד החשמל, עד וארא מלמדים ואח"כ מוסרים ראשי פרקים וי"א עד וארא מוסרים ואח"כ אם הוא חכם מבין מדעתו. 4. היה תינוק שדרש בחשמל ויצאה אש מחשמל ושרפתו כיון דלא מטי זימניה, ובקשו לגנוז את ספר יחזקאל וחנניה בן חזקיה ישב בעליה ודרש וכן אמר שלא הכל חכמים הן. ופירוש חשמל זהו חיות אש ממללות או כאשר יוצא הדיבור מפי ה' חשות ואם לאו ממללות, והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק כאור היוצא מפי הכבשן ומבין החרסים. 5. רוח סערה באה מן הצפון ומתוכה כעין החשמל מתוך האש שהלך לכבוש את כל העולם תחת נבוכדנצר כדי שלא יאמרו שה' מסר את בניו ביד אומה שפלה, וה' אמר שעוונותיהם של עמ"י גרמו לו להיות שמדש לעכו"ם. 6. אופן אחד בארץ וראשו מגיע אצל החיות זה סנדלפון שגבוה מחבריו מהלך חמש מאות שנה ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו שאומר שם על הכתר והולך מעצמו דמקום ה' אינו ידוע. 7. ה' מתגאה על הגאים, שמלך החיות ארי והבהמות שור והעופות נשר ואדם מתגאה עליהם וה' מתגאה על כולם, ויחזקאל בקש רחמים שפני השור יתחלף מכיון שאין קטיגור נעשה סניגור ונעשה פני כרוב וזהו אפי זוטרי של תינוק. 8. כל מה שראה יחזקאל ראה ישעיהו אלא שהיה כבן כרך שרואה את המלך ויחזקאל כבן כפר, וכתוב בישעיהו שהיו שש כנפים וביחזקאל ארבע פנים וארבע כנפים משום שבחורבן ביהמ"ק כביכול התמעטו שני הכנפים שאומרות בהם שירה בגז"ש יעופף או שמכסות רגליהם מזה שראה שהם רגל ישרה ואין דרך

שייראו. 9. כתיב אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומון ומאידך כתיב היש מספר לגדודיו, ומתרצינן דלאחר חורבן ביהמ"ק כביכול נתמעטה פמליא של מעלה, או אלפים בגדוד אחד ואין מספר לגדודים, או אלפים ישמשו לנהר דינור. 10. נהר דינור יוצא מזיעת החיות ונשפך על ראש הרשעים בגהנום, או על אשר קומטו ואלו תתקע"ד דורות שה' שתלן בכל דור ואלו עזי פנים, וי"א אלו ת"ח שמקמטין עצמם על ד"ת בעוה"ז וה' מגלה סוד לעוה"ב, ואמרינן שבכל יום נבראים מלאכים מנהר דינור ואומרים שירה ובטלים וי"א שנברא מלאך מכל דיבור של ה'. 11. לבושו של ה' כשלג חיוור ושער ראשו כצמר לבן זהו בישיבה, אבל במלחמה נאמר קווצותיו תלתלים שחורות כעורב שאין נאה במלחמה אלא בחור. 12. כתיב על כסא ה' שביבין דינור ומאידך נאמר כרסוון ומשמע תרי, ומתרצינן לר"ע לו ולדוד וא"ל ריה"ג עקיבא עד מתי אתה עושה אצל שכינה חול אלא לדין ולצדקה וקבל ממנו, וראב"ע א"ל עקיבא מה לך אצל הגדה הלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות אלא כסא לישב עליו ושרפרף להדום רגליו. 13. ריב"ז ישב על החמור ור"א בן ערך היה מחמר אחריו וא"ל שישנה לו מה שלימדו במעשה מרכבה וירד מעל החמור מפני ששכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו, ור"א דרש וירדה אש מהשמים וסיבבה את האילנות ואמרו שירה ונענה מלאך מן האש הן הן מעשה מרכבה, וריב"ז נשקו על ראשו ואמר ברוך ה' שנתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין לחקור ולדרוש במעשה מרכבה. וכן רבי יהושע דרש והיתה תקופת תמוז ונתקשרו שמים בעבים ונראתה כמין קשת בענן והתקבצו מלאכי השרת לראות וריב"ז אמר אשריכם ואשרי יולדתכם והנכם מזומנים לטרקלינים גדולים בעוה"ב, ואמרינן חנניא בן חכניאי הרצה לפני ר"ע שהרצה לפני רבי יהושע שהרצה לפני ריב"ז.

שמונה עשר הקללות של ישעיהו הנביא, הנה האדון ה' צבאות מסיר מירושלים ומיהודה 1. משען, בעלי מקרא. 2. משענה, בעלי משנה שהיו שש מאות סדרי משנה וי"א שבע מאות. 3. כל משען לחם, בעלי תלמוד שנאמר לכו לחמו בלחמי. 4. משען מים, בעלי אגדה שמושכת לבו של אדם. 5. גבור, בעל שמועות. 6. איש מלחמה, לישא וליתן במלחמתה של תורה. 7. שופט, דיין שדן דין אמת לאמיתו. 8. נביא, כמשמעו. 9. קוסם, מלך שיש קסם על שפתיו. 10. זקן, הראוי לישיבה. 11. שר חמשים, שיודע לישא וליתן בחמישה חומשי תורה, וי"א מתורגמן שראוי רק מגיל חמישים. 12. נשוא פנים לדור בעבורו, למעלה כגון ר"ח בן דוסא ולמטה כגון רבי אבהו בי קיסר. 13. יועץ, היודע לעבר שנים ולקבוע חדשים. 14. חכם, תלמיד המחכים את רבו. 15. חרשים, כאשר פותח בד"ת כולם נהיים כחרשים. 16. נבון, המבין דבר מתוך דבר. 17. לחש, שראוי למסור לו ד"ת שניתנה בלחש. 18. ונתתי נערים שריהם, אלו בני"א המנוערים מהמצוות ותעלולים ימשלו במ שועלים בני שועלים. 19. אעפ"כ לא נתקררה דעתי עד שאמר ירהבו הנער ואלו המנוערים מן המצוות בזקן הממולא מצוות כרימון, והנקלה שחמורות דומות עליו כקלות בנכבד שקלות דומות עליו כחמורות. ואמרינן אפילו בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה בעלי אמנה, שכאשר אמרו שמלה לך קצין תהיה לנו אומר אין בידי מעולם מקרא משנה וגמרא ולא אמר שלמד ושכח אבל קודם החורבן בטלו מירושלים בעלי אמנה במשא ומתן.

סוגיית אלישע אחר 1. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי הציץ ומת ונאמר עליו יקר בעיני ה' המותה לחסידיו, בן זומא הציץ ונפגע ונאמר דבש מצאת אכול דיך ומייתי דאמר שיש בין מים עליונים לתחתונים שלש אצבעות שנאמר ורוח אלוקים מרחפת וא"ר יהושע בן זומא מבחוץ משום דאיכא

כמלא נימא, אחר קיצץ בנטיעות ונאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, ור"ע עלה בשלום וירד בשלום ונאמר משכני אחר כך נרוצה ומלאכי השרת בקשו לדחפו וה' אמר הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי. 2. כאשר אחר נכנס לפרדס ראה שניתן למיטטרון רשות לכתוב זכויות עם ישראל, ואמר גמירי שאין למעלה ישיבה תחרות עורף שמא יש ח"ו שתי רשויות, ובשל כך הוציאו למיטטרון והכוהו ששים פולסי דנורא וניתנה רשות למחוק את זכויותיו של אחר, ויצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר ויצא ותבע זונה ועקר צנון בשבת ואמרה אחר הוא. 3. אחרי שיצא לתרבות רעה שאל את ר"מ דכתיב גם את זה לעומת זה עשה האלוקים, וא"ל ר"מ שה' ברא הרים וגבעות ימים ונהרות, וא"ל ר"ע רבך אמר שה' ברא גן עדן וגהנום ולכל אחד יש שני חלקים זכה הצדיק נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן וכן כאשר נתחייב רשע בגהנום שנאמר משנה יירשו ומשנה שברון. 4. שאל את ר"מ מהו לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז, ר"מ אמר אלו ד"ת שקשים לקנותן ככלי זהב ופז ונוחין לאבדו ככלי זכוכית וא"ל ר"ע רבך אמר שיש תקנה לת"ח שסרת, וא"ל אף אתה חוזר בכך וענה לו כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר. 5. אחר רכב על הסוס בשבת ור"מ הלך אחריו ללמוד תורה מפיו וא"ל מאיר חוזר לאחור כך ששער בעקבי סוסו שעד כאן תחום שבת וא"ל חוזר בכך, תקפיה ועייליה לבימ"ד ואמר לתינוק פסוק לי פסוקך וא"ל אין שלום אמר ה' לרשעים, וכן ב"ג בתי כנסיות והאחרון אמר ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי וגמגם ונשמע כאילו אמר לאלישע ופליגי אם שחטו או איים על כך. 6. כאשר מת אמרו ברקיע שא"א לדונו כיון שעסק בתורה ולא הביאוהו לבי"ד של מעלה כיון שחטא, ר"מ אמר מוטב שיהא בגהנום ואח"כ יבא לעוה"ב וכאשר אמות אעלה עשן מקברו ורבי יוחנן אמר כאשר אמות אכבה עשן מקברו. 7. בתו של אחר בקשה מרבי פרנסני והתפלא שיש מזרעו בעולם, ואמרה זכור לתורתו ולא למעשיו וירדה אש וסכסכה ספסלו של רבי ובכה אם כך למתגנין בה עאכ"ו למשתבחין. 8. אף דבעינן שהרב יהא כמלאך ה' בכדי שיקבלו תורה מפיהו, מיהו זהו בקטן אבל בגדול כתיב ולבך תשית לדעתי ולא לדעתם וכן הטי אזנך ושכחי עמך. 9. ואמרינן דר"מ אכל תמר וזרק את הגרעין, וכן ת"ח נמשל לאגוז דאף שמלוכלך מבחוץ אין מה שבתוכו נמאס. 10. אליהו אמר לרבה בר שילא שהקב"ה אומר הלכות בשם כולו רבנן ולא בשם ר"מ כיון שלמד מאחר, וא"ל רימון מצא תוכו אכל וקליפתו זרק ובזכות זה נאמר בשם ר"מ מאיר בני אומר כאשר אדם מצטער שכינה אומרת קלני מראשי ומזרועי כ"ש על דם צדיקים שנשפך. 11. רב יהודה תלי בעיברא דדשא ובכה דכתיב בדואג ואחיתופל ששנו שלש מאות הלכות ואיבעיות במגדל הפורח באויר ולא היה להם חלק לעוה"ב, וא"ל שמואל שיננא טינא היתה בלבם ובאלישע זמר יוני לא פסק מפיו, וכאשר עמד מביהמ"ד נשרו מחיקו ספרי מינים.

צדף טז-יז

*סמיכה. *תשלומין לעצרת. *איסור מלאכה בחוה"מ.

א. דיני סמיכה 1. הנשיאים נחלקו עם אבות הבי"ד האם לסמוך ביו"ט, וקאמר לעולם אל תהי שבות קלה בעיניך שהרי נחלקו בה גדולי הדור וקמ"ל דנחלקו על הדין ביו"ט ולא בסמיכה דעלמא. ואמרינן דיוסי בן יעזר יהושע בן פרחיה והלל היו נשיאים ויוסי בן יוחנן נתאי הארבלי ושמאי היו אב"ד וכן מנחם שיצא לתרבות רעה לעבודת המלך, ונחלקו בשמיעיה ואבטליון וכן ביהודה בן טבאי ושמעון בן שטח ומייתי שיהודה הרג עד זומם בטעות וקבל עליו שלא יורה בפני שמעון בן

שטח ש"מ שהיה נשיא ולאידך אתי שאפילו לא הצטרף. 2. ממשנתנו שמעינן שצריך סמיכה בכל כחו דאיכא מ"ד שאוסרים לסמוך ביו"ט, ומהא דאמרין שנתנו לנשים לסמוך כדי לעשות להן נחת רוח ש"מ דלא בעינן בכל כחו ולאידך הוא הנחת ידים בלבד. 3. במשנתנו שמעינן שצדדים אסורין בהשתמשות דאל"כ יכלו לסמוך כך, ודחינן לעולם מותרין אך מכיון שהראש שוה לגובה הבהמה נחשב כגבה. 4. לב"ש מביאים רק שלמים ואין סומכים עליהם, ולב"ה מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן.

ג. התשלומין לעצרת והשמועות 1. יש תשלומין לעצרת וילפינן שבעה ימים מדהוקש חג השבועות לחג המצות וליכא למילף שמונה מסוכות דשמיני רגל בפ"ע וכן תפשת מרובה אלא אתי ללינה, וילפינן שמותר במלאכה שנאמר וקראתם ובקוצרכם ש"מ דאיכא יום שאתה קורא וקוצר בו, וליכא למילף מחג הקציר שאתה חוגג וקוצר בו דקשיא מחג האסיף. 2. במשנתנו עצרת שחל להיות בע"ש לב"ש יום טובח אחר השבת ולב"ה ליכא יום טובח כלל ודחינן דקאמר שאינה צריכה יום טובח, ואף דשמעינן שנחלקו ב"ש וב"ה בהבאת עולות ביו"ט איצטריך לאיפלוגי היכא דא"א להקריב למחר, ובחל בע"ש לכו"ע יום טובח אחר השבת ומותר בהספד ותענית כדי שלא לקיים את דברי הצדוקים שאומרים עצרת אחר השבת. 3. מי שלא חג שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ויו"ט של עצרת שוב אינו חוגג, תני להו"א יום טובח ולמסקנא ימי טובח. 4. אמרה תורה מנה ימים וקדש חודש וכן עצרת היא ולמנוייה, ואמרין דליכא למיגמר מחודש דהוי יום אחד כיון דבעצרת מנינן אף שבועות.

ג. מנין שחול המועד אסור בעשיית מלאכה 1. לרבי יאשיה מקרא את חג המצות תשמור שבעת ימים. 2. לרבי יונתן ק"ו מראשון שאין קדושה לפניו ושביעי שאין קדושה לאחריו, ובעי למידחי מששת ימי בראשית מיהו בחוה"מ איכא קרבן מוסף, וליכא למימר ר"ח יוכיח דאינו מקרא קודש. 3. לריה"ג נאמר לאחר שבעת ימי סוכות כל מלאכת עבודה לא תעשו. 4. לר"ע כתיב אלה מועדי ה' וכבר נאמרו יום ראשון ושביעי. 5. ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' לומר שעצורים ממלאכה, אך אינו כיום שביעי שנאמר בו עצרת וזהו מכל מלאכה, ומסרן הכתוב לחכמים לומר איזה יום אסור ואיזו מלאכה אסורה.

צדף יח-ב

*חולין מע"ש תרומה קדש וחטאת. *נט"י בלא כוונה. *היסח הדעת מטומאה. הדרן!
א. דיני חולין מעשר שני תרומה קדש ופרת חטאת וההבדלים ביניהם 1. לחולין מעשר ותרומה סגי בנטילת ידים מרביעית, לקודש מטבילין את הידים, ולחטאת אף נטמא גופו וטעון טבילה. 2. טבל והחזק לחולין אסור למעשר וה"ה ממעשר לתרומה וקדש וחטאת, ואם טבל ולא החזק כאילו לא טבל. 3. בגדי עם הארץ מדרס לפרושין וכן תרומה קדש וחטאת ולר"מ איכא נמי מעלת מעשר, ומוכחינן ממשנתנו דחולין שנעשו על טהרת הקודש כקדש, להו"א מדלא תני בהו מעלה ולמסקנא ממטפחת יוסי בן יועזר. 4. במשנתנו אמרין דחולין ומעשר צריכים נט"י וקשיא דאמרין שרק תרומה צריכה נט"י, ומתרצינן להו"א דאתי כר"מ וקשיא חולין, אכילה דמעשר וקשיא נגיעה וחולין, ולמסקנא זהו באכילת לחם אבל הנוטל ידיו לפירות ה"ז מגסי הרוח.

ג. איכא סתירה בנוטל ידיו בלא כוונה האם ידיו טהורות ומתרצינן דטהורות לחולין ולא למעשר, והשמועות 1. גל שנתלש ובו ארבעים סאה ונפל על האדם והכלים טהורין ואדם דומיא דכלים דלא מכווני, ודחינן דלמא באדם שיושב ומצפה וה"נ כלים וקמ"ל דלא גזרינן שמא יטביל

בחדלית של גשמים או ראשין אטו כיפין דאין מטבילין באויר. 2. פירות שנפלו לאמת המים ופשט מי שידיו טמאות ונטלן ידיו טהורות, מכאן שמעינן דלחולין א"צ כונה. 3. במשנתנו הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור למעשר, ודחי דקמ"ל שאסור אע"פ שהוחזק. 4. טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל, ודחי דקאי על מעשר ולא על חולין, וכן תניא שמותר בחולין. 5. עודהו רגלו אחת במים הוחזק לדבר קל מחזיק עצמו לדבר חמור ואם עלה שוב אינו מחזיק, ומפרשינן דאף אחר שעלה יכול להחזיק עצמו לדבר חמור כל זמן שלא הוחזק לדבר קל, והברייתא אתיא כרבי יהודה הסובר דמי שרגלו אחת במים מצטרף להשלים לארבעים סאה. ופלוגתייהו לל"ק במעלות דרבנן אבל מטומאה לטהרה לכו"ע טמא ולל"ב ה"מ בטומאה אבל במעלות לכו"ע טהור, וכן נחלקו ר"מ ור"י אם אמרינן גוד אסיק לענין הטבלת מחטין בראשו.

היסח הדעת בשמירה מטומאה 1. נפלה מעפרתו ואמר לחבירו שיתנה לו טמאה, משום דחזקה אין אדם משמר מה שביד חבירו. 2. נתחלפו כלי שבת בשל חול ולבשן טמאות, והטעם משום דכלים של שבת עושה להם שימור טפי. 3. שתי נשים חבירות שנתחלפו כליהן בבית המרחץ נטמאו, משום דכל אחת אומרת חברתי אשת ע"ה ומסיחה דעתה. 4. השומר חבית בחזקת שמן ונמצאת יין טהורה מלטמא אף ששימר בחזקת דבר אחר, והא דאסורה מלאכול זהו באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא מדבר הפוסלה. 5. איכא נטירותא לפלגא, כדאשכחן בסל על כתיפו ודעתו עליו ולא על המגריפה דהסל טהור שאין כלי מטמא כלי וכן מה שבסל טהור אבל המגריפה טמאה. 6. אשה באה לרבי ישמעאל ואמרה שארגה בטהרה ולא היה בדעתה לשמרה ומתוך בדיקותיו נמצא שנדה משכה עמה בחבל ובאשה אחרת נמצא שנפסקה נימא וקשרתה בפה, ואמר כמה גדולים דברי חכמים. 7. היו חמריו ופועליו וטעונין טהרות אע"פ שהפליג יותר ממיל טהורות זהו בבא דרך עקלתון, אבל אם אמר לכו ואני אבוא אחריכם טמאות דסמכא דעתייהו ואין ע"ה נזהר ממגע חבירו.

הדרן עלך פרק שני

שאלות לחזרה ושינון

דף יג – טו	ג. מנין שחז"מ אסור בעשיית מלאכה (4)
א. סוגיית מעשה מרכבה (13)	דף יח – כ
ב. קללות ישעיהו הנביא (19)	א. דיני חולין מעשר שני תרומה קדש
ג. סוגיית אלישע אחר (11)	וחטאת וההבדלים (4)
דף טז – יז	ב. נטילת ידים בלא שהוחזק והשמעות (5)
א. דיני סמיכה (4)	ג. הייסח הדעת בשמירה מטומאה (7) הדרן!
ב. התשלומין לעצרת והשמעות (4)	

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות
עבודה זרה הוריות
 מחודדין בפ"ד
זבחים
מנחות
חולין
בכורות
 עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

יבמות
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין
 -עם תורתך שעשועי,
 סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב
 עם "יש סדר
 לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

ברכות
 עם מחודדין בפ"ד.
שבת
 מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים
 עם מדרש,
 תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חרדים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~103~

המערכת

